

Algemene Beginselen van het Recht - 1955

Citation for published version (APA):

van der Haegen, M. (2020). Algemene Beginselen van het Recht - 1955. In G. Martyn, L. Berkvens, & P. Brood (Eds.), *Juristen die schreven en bleven: Nederlandstalige rechtsgeleerde klassiekers* (pp. 248-251). Uitgeverij Verloren. <https://doi.org/10.5117/PM2019.2.055.VAND>

Document status and date:

Published: 01/01/2020

DOI:

[10.5117/PM2019.2.055.VAND](https://doi.org/10.5117/PM2019.2.055.VAND)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Willy Delva zag het levenslicht in 1921 in Blankenberge, in een familie van bescheiden afkomst. Tijdens de Tweede Wereldoorlog behaalde hij diploma's rechten, criminologie en notariaat aan de Rijksuniversiteit Gent. Het was onder zijn voorzitterschap dat het Vlaams Rechtsgenootschap, de facultaire studentenvereniging, zich verzette tegen de aansluiting bij het door de Duitsers gesteunde Gents Studentenverbond. Als erevoorzitter bleef hij overigens ook in zijn latere professionele carrière nauw verbonden met de Gentse rechtenstudentenvereniging. Na de beëindiging van zijn studies startte Delva een loopbaan aan de balie met als leermeester Albert Kluyskens (1885-1956), die ook gewoon hoogleraar burgerlijk recht aan de Rijksuniversiteit Gent was. In 1967 richtte hij één van de eerste Gentse advocatenassociaties op.

Willy Delva verdedigde in 1952 zijn aggregaatsproefschrift over het huwelijksvermogensrecht. Een jaar later werd hij aangesteld als deeltijds docent aan de Gentse rechtsfaculteit, en nog eens het jaar daarop werd zijn benoeming voltijds. In 1957 al werd hij bevorderd tot gewoon hoogleraar. Delva was een begenadigd lesgever die zijn studenten streng maar rechtvaardig beoordeelde. Hij innoveerde de onderwijsverstrekking door vanaf de jaren 1950 pleitoefeningen te organiseren. Hierin was hij zijn tijd ver vooruit. Zich bewust van het belang van permanente bijscholing, zette hij vanaf 1974 zijn schouders onder postuniversitaire onderwijscycli voor rechtspraktizijnen. De jaarlijkse reeks lessen bestaat nog steeds en draagt zijn naam. Tussen 1972 en 1978 was Delva ook decaan van de rechtsfaculteit.

Willy Delva stond mee aan de wieg van twee monumenten, en dus de wasdom, van de Vlaamse rechtswetenschap: de *Algemene Praktische Rechtsverzameling* (vanaf 1952) en het *Tijdschrift voor Privaatrecht* (vanaf 1964). Op die manier zette hij het werk verder van zijn stagemeester Albert Kluyskens, die het eerste Vlaamse juridische standaardwerk schreef (*Beginselen van burgerlijk recht*). Samen met Jan Ronse begon Delva ook de losbladige geannoteerde uitgave van het burgerlijk wetboek in de reeks *Tweetalige wetboeken Story-Scientia*. De achterstand van de Nederlandstalige literatuur in de Belgische rechtswereld werd mede onder Delva's impuls ingehaald en omgevormd tot een voorsprong.

Zijn juridische werken waren christelijk geïnspireerd en aan bepaalde van zijn standpunten kleefde een conservatief etiket. Het klassieke huwelijksinstituut beschouwde hij als de spil van de samenleving. Bepaalde maatschappelijke evoluties, zoals abortus, ongehuwd samenwonen of homoseksuele relaties, bekeek hij eerder negatief. Toch herbergde hij ook progressieve standpunten. Zo verdedigde hij vurig de gelijkheid tussen

Toespraak door decaan Willy Delva bij de emeritaatsviering van Jean Van Houtte in 1975, © Universiteitsarchief Gent.

man en vrouw en tussen huwelijkse en buitenhuwelijkse kinderen in een tijd waarin dit minder evident was.

Zijn brede kennis van het burgerlijk recht blijkt ook uit zijn overige publicaties. Een voorliefde voor het personen- en familierecht is daarin duidelijk merkbaar, maar Willy Delva's publicaties beslaan ook het bouwrecht, het notariaat en het rechtsonderwijs. Hij publiceerde in het Nederlands, het Frans en het Duits.

Algemene beginselen van het recht verscheen voor het eerst in 1955. De elfde en laatste editie werd gedrukt in 1980. In sommige edities bestaat het werk uit drie afzonderlijke volumes, die evenwel niet gesplitst zijn in lijn met de inhoudelijke onderverdeling in drie delen. In andere edities is de tekst in één volume uitgegeven.

Het handboek bestaat dus uit drie delen. Het eerste, getiteld 'Inleiding tot de studie van het recht', zet in vijf hoofdstukken de basisprincipes en -begrippen van het recht bondig uiteen. De belangrijkste rechtstakken krijgen er een beknopte bespreking. Het tweede

deel, 'Algemene begrippen van Belgisch staatsrecht', biedt een inleiding op de bestuurlijke organisatie van België en het grondwettelijk recht. Het zwaartepunt van het boek ligt in het derde deel, 'Beginselen van het Belgisch burgerlijk recht'. Dit deel omvat een bespreking van enkele takken van het brede privaatrecht, opgedeeld in drie boeken ('het personen- en familierecht', 'het vermogensrecht' en 'over de afgeleide wijzen waarop goederen verkregen worden').

Het valt op dat het personen- en familierecht, daaronder begrepen het familiaal vermogensrecht, in deze behandeling van het burgerlijk recht met de meeste aandacht gaat lopen. Delva's voorliefde voor die rechtstak blijkt ook uit zijn bespreking van enkele bijzondere contracten. Het huwelijkscontract neemt daarin een prominente plaats in en krijgt de meeste ruimte toebedeeld, dubbel zoveel bladzijden als bijvoorbeeld de koopovereenkomst. Het buitencontractuele aansprakelijkheidsrecht komt slechts marginaal aan bod. Voor het vennootschapsrecht bespreekt Delva enkel zeer beknopt het 'contract van vennootschap'. Het handelsrecht is totaal afwezig. De voorliefde voor het familierecht vertroebelt aldus de intentie van de auteur om een breed overzicht van het (burgerlijk) recht te geven. Zoals volgens de auteur de familie de hoeksteen van de samenleving is ('het huwelijk is de basis van de wettige familie, die zelf de hoeksteen is van een gezonde en stabiele maatschappij', bladzijde 98), lijkt volgens dit handboek het personen-en familierecht de hoeksteen van het burgerlijk recht te zijn.

Het handboek is, althans in zijn latere edities die evenwel inhoudelijk weinig verschillen van de eerste druk, gericht op de eerstejaarsstudenten rechten van de Rijksuniversiteit Gent, waarin Delva jarenlang de cursus Algemene beginselen van het recht doceerde. Dit opleidingsonderdeel was een van de eerste bredere rechtsvakken in de kandidatuur in de rechten, en was dus de eerste stap in de evolutie naar de huidige samenstelling van de (Vlaamse) rechtenopleiding, waarin juridische opleidingsonderdelen de plaats hebben ingenomen van meer algemeen vormende vakken.

Delva vat, volgens het woord vooraf, zijn handboek op als 'een verkenning ten aanzien van het recht in het algemeen en dan van het burgerlijk recht in het bijzonder'. Het dient een tweevoudig doel: het geven van een bondige inleiding tot de rechtswetenschap en het op summiere wijze uiteenzetten hoe het recht in de verschillende rechtsgebieden functioneert. Zoals hierboven vermeld, slaagt de auteur niet volledig in die opzet.

De drie delen van het boek worden voorafgegaan door een korte oplistijng van relevante literatuur. Daaruit blijkt dat Delva zich liet inspireren door buitenlandse voorbeelden, waaronder alle buurlanden. De buitenlandse bronnen zijn het talrijkst voor het eerste deel (inleiding tot de studie van het recht): hij verwijst voor Nederland naar Paul Bellefroid, L.J. (Bert) van Apeldoorn en A.H.M.J. (Joseph) van Kan, voor Frankrijk naar Julien Bonnecase en Jean Brethe de la Gressaye & Marcel Laborde-Lacoste, voor Duitsland naar Gustav Radbruch en Arthur Wegner, voor Luxemburg naar Pierre Pescatore en tot slot voor Zwitserland naar Walther Burkhardt. In latere edities wordt die lijst amper geüpdatet: in de laatste editie uit 1980 dateert de recentste verwijzing van 1964. De litera-

tuurlijst van het tweede deel (staatsrecht) blijft beperkt tot Belgische bronnen. Latere edities van het handboek voegen hier wel bijkomende bronnen aan toe (bv. Robert Senelles *Commentaar op de Belgische Grondwet van 1974*). Het derde deel, tot slot, dat de beginselen van het Belgische burgerlijk recht uiteenzet, verwijst naar enkele grote buitenlandse namen: voor Frankrijk Henri Capitant en Henry Solus en voor Nederland Eduard Meijers. Voor Belgisch recht steunt Delva op de werken van Egide Arntz, René Dekkers, Henri De Page, Albert Kluyskens, François Laurent en Fernand Thiry. Elders in het boek figureren in voetnoten nog verwijzingen naar andere werken uit zowel binnen- als buitenland. Verwijzingen naar rechtspraak komen vaak voor. De overgrote meerderheid van die verwijzingen betreft het Hof van Cassatie. Een enkele keer wordt ook naar Franse cassatierechtpraak verwezen.

Het belang van dit boek voor de rechtsontwikkeling is voornamelijk te vinden in zijn invloed op het juridische onderwijs. Het is het handboek waarmee generaties (Gentse) juristen het recht hebben verkend. Het werk schrijft zich ook in in de tendens die de nadruk legt op het denken in beginselen en principes, die ook in Nederland (Meijers) en Frankrijk (Solus) merkbaar was. Indirect is dit wellicht het gevolg van de impact van het algemeen deel van het Duitse *Bürgerliches Gesetzbuch*. In die zin liep dit handboek voorop op het *Algemeen deel* van Walter Van Gerven. Toch blijft Delva's werk op deze weg slechts een eerste aarzelende stap, want inhoudelijk is van die principes niet altijd evenveel merkbaar. Delva blijft binnen het klassieke stramien van een juridisch handboek: de opsomming van rechtsfiguren, geldigheidsvoorwaarden, enz. Om die reden is het huidige belang van dit boek relatief beperkt. Alleen het eerste deel heeft zijn relevantie kunnen behouden in de eenentwintigste eeuw. Het is niettemin een schakel in een evolutie en aldus een belangrijk tijdsdocument.

F. Baert, 'In Memoriam Mr. W. Delva', *Rechtskundig Weekblad*, 1980-1981, 67-69; J. Ronse, 'In memoriam Willy Delva', *Rechtskundig Weekblad*, 1980-1981, 53-60; M. Storme, 'Willy Delva. Ten afscheid', *Tijdschrift voor Privaatrecht*, 1980, 734/1-734/11; M. Van Hoecke, 'Willy Delva', in: D. Heirbaut, J.-F. Gerkens, P. Wautelet, G. Grandjean, P. Humblet en M. Cools (red.), *Deux-centième anniversaire des Facultés de droit de Gand et Liège – Tweehonderd jaar rechtsfaculteiten Gent en Luik, Brugge*, 2019, 120-124; R. Van Hoecke, 'Willy Delva', in: G. Baert (red.), *Honderd jaar Vlaamse Conferentie der Balie van Gent 1873-1973*, Gent, 1974, 276-278.

dr. Matthias Van Der Haegen
Universiteit Maastricht